

UDK 504.03:316.334.55](497.5)
316.334.55:628.4](497.5)
628.4:613.5

Stručni članak

Primljeno: 20. studenog 1995.

Selo i zbrinjavanje otpadne tvari u Republici Hrvatskoj

Josip Čiček

Državna uprava za zaštitu okoliša, Zagreb

Sažetak

Razmatra se razvoj i stanje zbrinjavanja ukupne otpadne tvari na seoskom području Republike Hrvatske. Stanje se aktualizira ratnim zbivanjima i razaranjima, koja su u Domovinske ratu bila posebice jaka u seoskim područjima.

Pojačana previranja u gospodarstvu i društvenoj strukturi sela, demografske promjene, primjena novih agrotehničkih mjera itd. stvaraju nove vrste otpadne tvari za adekvatno zbrinjavanje koje ne postoje ni elementarni uvjeti. Daje se prijedlog za unapređenje postojećeg stanja u nas.

Ključne riječi: Hrvatska, otpadna tvar, selo, zbrinjavanje otpada

1. UVOD

U brojnim zemljama u svijetu, pa tako i u nas, velika se stručna pozornost i naponi posvećuju sustavnom i adekvatnom zbrinjavanju otpadne tvari. Pritom se u osnovi razlikuju tehnologije i postupci zbrinjavanja komunalnog otpada, tehnološkog otpada i toksičnog odnosno opasnog otpada. U svim tim postupcima i nastojanjima glavnina problema odnosi se uglavnom na urbane sredine ili na industrijska područja.

Seoska područja i njihov specifičan otpad uglavnom su pritom u nas, najblaže rečeno, zapostavljena – zaboravljena. Prema uopćenom shvaćanju te problematike, otpad iz ruralnih sredina uglavnom se smatra komunalnim otpadom i ostavljen je selu i njegovim stanovnicima da ga rješavaju kako znaju i mogu.

No, postavlja se pitanje je li takvo shvaćanje, koje se u nas možda moglo tolerirati u 19. stoljeću, ekološki i javnozdravstveno ispravno?

2. KRATKI OPIS PROBLEMA

Koje su značajke otpadne tvari na selu i tehnologije zbrinjavanja bile u nas do agrotehničke revolucije?

U tipičnom selu u nas u agrarnim područjima karakteristično je mnoštvo obiteljskih kuća i posjeda na kojima žive tri generacije. Glavninu otpadnih tvari činio je organski otpad od poljoprivredne i stočarske proizvodnje, a u manjoj mjeri otpad iz kućanstva. Takva otpadna tvar uglavnom se koristila kao sekundarna sirovina za prehranu stoke, stelju, kao prirodno organsko gnojivo, ili pak kao dopuna ogrjevu (primjerice oklasci od kukuruza).

Izlučevine stoke prikupljane na higijenski uređenim gnojištima (s jamama za prikupljanje gnojnice) bile su nezamjenjivo prirodno organsko gnojivo. Ako gnojnica i gnojište nisu bili higijenski uređeni, ugrožavali su kvalitetu podzemnih voda korište-

